
Spis treści

Wstęp	9
Rozdział 1	
Już starzy czy jeszcze wciąż w okresie dorosłości?	13
1.1. Starość w ujęciu historycznym	13
1.2. Etapy rozwojowe w życiu człowieka ze szczególnym uwzględnieniem okresu średniej i późnej dorosłości	21
1.2.1. Okres średniej dorosłości – zadania rozwojowe, szanse i zagrożenia	25
1.2.2. Okres późnej dorosłości – zadania rozwojowe, szanse i zagrożenia	35
1.3. Wiek a perspektywa postrzegania czasu	40
1.4. Uwarunkowania i style adaptacji do starości	42
Rozdział 2	
Potrzeba uczestnictwa seniorów w życiu społecznym w XXI wieku	55
2.1. O psychologicznych koncepcjach potrzeb ludzkich słów kilka	55
2.2. Potrzeba uczestnictwa w życiu społecznym a obraz osób starszych w mediach XXI wieku	65
2.3. Zjawisko wykluczenia technologicznego osób starszych – sytuacja w wybranych krajach europejskich	73
2.4. Zagrożenie wykluczeniem technologicznym – sytuacja w Polsce	79
2.5. Pokolenie analogowe w konfrontacji z technologiami informacyjno-komputerowymi	89

Rozdział 3

Potrzeba godności osobowej seniorów

w konfrontacji z negatywnymi postawami społecznymi wobec starości 102

- 3.1. Stereotypy starości – przejawy w różnych dziedzinach życia społecznego 103
- 3.2. Ageizm i gerontofobia – różne oblicza dyskryminacji osób starszych 113
- 3.3. Doświadczanie i stosowanie przemocy przez osoby starsze
a ich godność osobowa 117

Rozdział 4

Potrzeba i prawo do miłości osób starszych

wobec stereotypów starości 125

- 4.1. Potrzeby seksualne seniorów – społeczne tabu czy społeczna niewiedza? 125
- 4.2. Syndrom starczego załamania seksualnego – mit czy rzeczywistość? 133
- 4.3. Seksualność kobiet w okresie starzenia się i starości 136
- 4.4. Odmitologizować mit aseksualności starszych ludzi 141
- 4.5. Życie intymne mieszkańców instytucji opieki społecznej 146
 - 4.5.1. Prawo do życia intymnego w domach opieki – przepisy i rzeczywistość 150
 - 4.5.2. Potrzeba miłości i przynależności – czy jest zaspokojona w warunkach
opieki instytucjonalnej? 162

Rozdział 5

Wymiar potrzeb wyższych u ludzi starszych

– transcendentja, samorealizacja i duchowość 168

- 5.1. Samorealizacja i wiek podeszły 168
- 5.2. Wyjście poza Ja u osób starszych, czyli gerotranscendentja 173
- 5.3. Edukacja drogą do samorealizacji osób starszych 181

Rozdział 6

Samotność i osamotnienie

– czy oznacza tylko niezaspokojenie potrzeb przynależności i miłości? 187

- 6.1. Samotność i osamotnienie – zjawisko wielowymiarowe 188
- 6.2. Samotność i osamotnienie w aspekcie społecznym 190
- 6.3. Samotność w związku 192
- 6.4. Samotność i osamotnienie – skutki zdrowotne somatyczne i psychiczne 195

Rozdział 7

„Nic nie muszę, wszystko mogę”

**– zagadnienie potrzeb psychospołecznych osób starszych
w świetle badań własnych**

199

Zakończenie

212

Bibliografia

214

Spis tabel, rysunków, ramek i wierszy

226